

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้หัวเรื่องกฤตภาคของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ และความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคของบุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ ในด้านการแบ่งกลุ่มหัวเรื่อง ประเภทและลักษณะการใช้ศัพท์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางแก่บรรณารักษ์ในการกำหนดหัวเรื่องกฤตภาคให้ตรงกับความต้องการของบุคลากรฝ่ายข่าว อันจะทำให้เกิดความรวดเร็วในการค้นหา กฤตภาคและการผลิตข่าวที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย มีลำดับดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยมีขั้นตอนและวิธี

การดังนี้

1.1 การคัดเลือกหนังสือพิมพ์

ในการคัดเลือกหนังสือพิมพ์ธุรกิจ เพื่อเป็นประชากรในการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกไว้ดังนี้ คือ

- 1.1.1 เป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจที่มีกำหนดออกไม่เกินรายสัปดาห์
- 1.1.2 เป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจที่มีการดำเนินงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปีและ
- 1.1.3 เป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจที่มีห้องสมุด และมีการจัดเก็บทรัพยากร

อย่างเป็นระบบ

จากการสำรวจหนังสือพิมพ์ธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด พบว่ามีจำนวน 9 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ คู่แข่ง สยามโพสต์ ไทยโพแนเซียล ผู้จัดการราย

สปีดาร์ ผู้จัดการรายวัน กรุงเทพมหานคร ประชาชาติธุรกิจ และฐานเศรษฐกิจ ซึ่งในจำนวนดังกล่าว เป็นหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในเกณฑ์ 4 ฉบับ คือ

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ
หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ
หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

1.2 การคัดเลือกบุคลากรฝ่ายข่าว

บุคลากรฝ่ายข่าวซึ่งเป็นประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บรรณาธิการข่าว/หัวหน้าข่าว และผู้สื่อข่าว ของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ 4 ฉบับดังกล่าว จำนวนรวมทั้งสิ้น 265 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดนี้ ได้นำมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเลขสุ่มอย่างง่ายของ Krejcie และ Morgan (1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน ต่อจากนั้นได้นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมากำหนดหาสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ธุรกิจทั้ง 4 ฉบับ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Systematic Sampling) ด้วยสูตร

$$n_i = \frac{N_i}{N} \times n ; i = 1, 2, 3, \dots, k$$

เมื่อ n_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างชั้นภูมิที่ 1, 2, 3, ..., k

N_i = ขนาดของประชากรชั้นภูมิที่ 1, 2, 3, ..., k

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, 2528)

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังนี้

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน	44 คน	คิดเป็นร้อยละ	27.67
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ	31 คน	คิดเป็นร้อยละ	19.49
หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ	42 คน	คิดเป็นร้อยละ	26.42
หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ	42 คน	คิดเป็นร้อยละ	26.42

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ธุรกิจแต่ละฉบับดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดสัดส่วนบุคลากรฝ่ายข่าว ดังนี้ คือ ระดับบรรณาธิการข่าว/หัวหน้าข่าว ใช้จำนวนเต็ม เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อย ส่วนระดับผู้สื่อข่าวใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง สำหรับสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

ปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหนังสือพิมพ์ธุรกิจ

ตำแหน่ง ของ	จำนวนประชากร					จำนวนกลุ่มตัวอย่าง				
	บุคลากร ฝ่ายข่าว	ผู้จัดการ รายวัน	กรุงเทพ ธุรกิจ	ประชา ชาติ ธุรกิจ	ฐาน เศรษฐกิจ	รวม	ผู้จัดการ รายวัน	กรุงเทพ ธุรกิจ	ประชา ชาติ ธุรกิจ	ฐาน เศรษฐกิจ
บรรณาธิ- การข่าว/ หัวหน้าข่าว	10	5	15	12	42	10	5	15	12	42
ผู้สื่อข่าว	64	46	55	58	223	34	26	27	30	117
รวม	74	51	70	70	265	44	31	42	42	159

1.3 การคัดเลือกหัวเรื่องกฤตภาค

การสำรวจหัวเรื่องกฤตภาคของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ 4 แห่ง คือ ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ห้องสมุดหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์มติชน และ ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะหัวเรื่องเศรษฐกิจมาศึกษาเท่านั้น เนื่องจากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ 2 แห่ง คือ ห้องสมุดหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น และศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์มติชน ให้บริการแก่บุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ในเครือ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ทั่วไปด้วย จึงมีหัวเรื่องอื่นที่ไม่ใช่หัวเรื่องเศรษฐกิจรวมกันอยู่

หัวเรื่องเศรษฐกิจที่คัดเลือกมาศึกษา ครอบคลุมหัวเรื่องที่มีเนื้อหาต่อไปนี้เป็น การเงิน การคลัง ตลาดทุน การเกษตร การค้า อุตสาหกรรม การบริการ เทคโนโลยี พลังงาน คมนาคมขนส่ง อสังหาริมทรัพย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 และเอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2535;

ครุณี หิรัญรักษ์, 2532) เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาทางด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้ไม่รวมหัวเรื่องที่เป็นชื่อเฉพาะ

ผลปรากฏว่าคัดเลือกหัวเรื่องทางด้านเศรษฐกิจจากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจทั้ง 4 ฉบับได้จำนวน 937 หัวเรื่อง ดังนี้

ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน	จำนวน	219	หัวเรื่อง
ห้องสมุดหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น	จำนวน	137	หัวเรื่อง
ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์มติชน	จำนวน	388	หัวเรื่อง
ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ	จำนวน	193	หัวเรื่อง

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบเก็บรวบรวมหัวเรื่องกฤตภาค

ในการเก็บรวบรวมหัวเรื่องกฤตภาคจากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ 4 แห่ง ผู้วิจัยได้จัดทำบัตรบันทึกข้อมูลขนาด 3" x 5" เพื่อบันทึกข้อมูลหัวเรื่อง ประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์ของหัวเรื่อง (ดังตัวอย่างในภาคผนวก ก)

2.2 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษาความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคของบุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ จำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 11 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก ข) คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน สายข่าวที่รับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงานทางด้านหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการหัวเรื่องกฤตภาค/พิมพ์ข่าว จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้กฤตภาค และข้อเสนอแนะ จำนวน 2 ข้อ

สำหรับคำถามในตอนที่ 2 ข้อ 9 ซึ่งนำหัวเรื่องกฤตภาคที่ใช้ในห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ ทั้ง 4 แห่งมาจัดกลุ่ม ให้บุคลากรฝ่ายข่าวเลือกตอบว่าหัวเรื่องใดเหมาะสมที่จะใช้ หรือถ้ายังไม่เหมาะสม ต้องการให้ใช้หัวเรื่องใดแทนนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาเฉพาะบางหัวเรื่อง โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. คัดเลือกหัวเรื่องให้ครอบคลุมกลุ่มเนื้อหาต่าง ๆ ให้มากที่สุด แต่เนื่องจากการแบ่งกลุ่มหัวเรื่องกฤตภาคของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ ทั้ง 4 แห่ง มีความหลากหลายไม่เท่ากัน กล่าวคือ ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน และห้องสมุดหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น มีกลุ่มหัวเรื่องใหญ่จำนวน 7 กลุ่ม ศูนย์ข้อมูลหนังสือพิมพ์มติชนมีจำนวน 5 กลุ่ม และห้องสมุดหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจมีจำนวน 8 กลุ่ม (ตั้งรายละเอียดในบทที่ 2) ผู้วิจัยจึงต้องนำหัวเรื่องกฤตภาคทั้งหมด จำนวน 937 หัวเรื่องดังกล่าวมาจัดกลุ่มใหม่ ซึ่งสามารถจัดได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 กลุ่มข่าวเทคโนโลยี พลังงาน สื่อสารโทรคมนาคมและคมนาคม
- 1.2 กลุ่มข่าวธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรม การตลาดและการบริการ
- 1.3 กลุ่มข่าวเศรษฐกิจทั่วไป ธุรกิจหลักทรัพย์ การเงิน การค้าและการส่งออก
- 1.4 กลุ่มข่าวทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการเกษตร

จากการจัดกลุ่มหัวเรื่องใหม่ พบว่าในกลุ่มเนื้อหาข่าวทางด้านเศรษฐกิจกลุ่มใหญ่ ๆ แต่ละกลุ่มนั้นมีหัวเรื่องที่เป็นคำที่ซ้ำกันเป็นจำนวนมาก จึงได้ตัดจำนวนหัวเรื่องที่ซ้ำกันออก ให้คงเหลือแต่หัวเรื่องที่เป็นคำศัพท์ต่างกันเท่านั้น

2. นำหัวเรื่องที่ได้จากข้อ 1 มาคัดเลือกหัวเรื่องที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่ใช้คำหรือวลี ตลอดจนเครื่องหมายต่างกัน มารวมไว้ด้วยกันเป็นข้อ ๆ ได้หัวเรื่องทั้งหมด 123 ชุด ดังตัวอย่าง

- 2.1 ก๊าซ
ก๊าซธรรมชาติ
- 2.2 น้ำมัน, การสำรวจ
การสำรวจน้ำมัน
- 2.3 การขนส่ง-ค่าธรรมเนียม
การขนส่ง
- 2.4 โรงรับจำนำ
สถานธนาบาล
- 2.5 การ์ดโพน
บัตรโทรศัพท์

3. จากหัวเรื่องในข้อ 2 นำมาคัดเลือกตัวแทนหัวเรื่อง ที่จะบรรจุในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การจัดสัดส่วนของหัวเรื่อง ดังนี้

3.1 ในแต่ละกลุ่มเนื้อหาข่าว จะคัดเลือกตัวแทนหัวเรื่องให้กระจายครบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ตามประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์ อย่างละ 4 ตัวอย่าง ในกรณีที่ตัวแทนหัวเรื่องในแต่ละประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์ของกลุ่มเนื้อหาใด มีมากกว่า 4 ตัวอย่าง จะใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับสลากให้เหลือตัวแทนหัวเรื่องเพียง 4 ตัวอย่าง เท่านั้น

3.2 ในกรณีที่ตัวแทนหัวเรื่องในแต่ละประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์ของกลุ่มเนื้อหาใด มีไม่ถึง 4 ตัวอย่าง ก็จะใช้จำนวนหัวเรื่องเท่าที่มีตามความเป็นจริง

3.3 นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เพิ่มหัวเรื่องที่เป็นชื่อเฉพาะของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจเข้ามาเป็นตัวแทนหัวเรื่อง เพื่อต้องการทราบว่าชื่อเฉพาะนี้เหมาะสมจะใช้เป็นหัวเรื่องหรือไม่

จากเกณฑ์การคัดเลือกหัวเรื่องดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้ตัวแทนของหัวเรื่องจำนวนทั้งสิ้น 58 กรณี

การทดสอบแบบสอบถามได้ทำกับบุคลากรฝ่ายข่าวเศรษฐกิจของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการจำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แยกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลหัวเรื่องกฤตภาคของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจ 4 แห่ง โดยสำรวจจากคู่มือการให้หัวเรื่องกฤตภาคของห้องสมุดหนังสือพิมพ์ดังกล่าว และ คัดเลือกลอกเฉพาะหัวเรื่องกฤตภาคทางด้านเศรษฐกิจ ลงบัตรบันทึกข้อมูลหัวเรื่องกฤตภาคที่ได้สร้างขึ้น โดยใช้สีของปากกาเป็นตัวจำแนกหัวเรื่องกฤตภาคของแต่ละห้องสมุดหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งบรรจุอักษรย่อของประเภทและลักษณะการใช้ศัพท์ไว้ด้วย

สำหรับการกำหนดว่าหัวเรื่องใดเป็นศัพท์อิสระนั้น เนื่องจากในทางปฏิบัติ ยังไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้คู่มือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของคณะกรรมการการกลุ่มวิเคราะห์ เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 (คณะกรรมการการกลุ่มวิเคราะห์ เลขหมู่และทำบัตรรายการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2532) เป็นเกณฑ์ โดยถือว่าหัวเรื่องทุกหัวเรื่องที่ปรากฏในคู่มือเล่มนี้เป็นศัพท์ควบคุมที่ได้รับการยอมรับแล้ว ดังนั้นหัวเรื่องอื่นใดที่ไม่ปรากฏในคู่มือนี้ จะถือว่าเป็นศัพท์อิสระ

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคของบุคลากรฝ่ายข่าวของ

หนังสือพิมพ์ธุรกิจ 4 ฉบับ โดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้แก่บุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ธุรกิจ 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ส่วนบุคลากรฝ่ายข่าวของหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ให้เลขานุการกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ และผู้ช่วยผู้จัดการกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ช่วยแจกแบบสอบถามให้ โดยเริ่มแจกแบบสอบถามในวันที่ 15 และ 16 ธันวาคม 2535 แจกแบบสอบถามให้บุคลากรฝ่ายข่าวจำนวนทั้งสิ้น 159 คน ผู้วิจัยเริ่มเก็บแบบสอบถามครั้งแรกในวันที่ 22 ธันวาคม 2535 ได้แบบสอบถามคืนมาเพียง 3 ฉบับ ดังนั้นจึงทำการติดตามทวงถามทุก ๆ สัปดาห์ทั้งทางโทรศัพท์และติดตามด้วยตนเอง จนกระทั่งได้แบบสอบถามครบ 159 ฉบับ ในวันที่ 30 มกราคม 2536

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

สำหรับในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC+) เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และ ค่าร้อยละของข้อมูลต่อไปนี้ คือ ประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์ ของหัวเรื่องด้านเศรษฐกิจในห้องสมุดหนังสือพิมพ์ธุรกิจทั้ง 4 แห่ง วุฒิศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน สายข่าวที่รับผิดชอบ ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรฝ่ายข่าวหนังสือพิมพ์ธุรกิจ 4 ฉบับ และความต้องการหัวเรื่องกฤตภาคในด้านการแบ่งกลุ่มหัวเรื่อง ประเภท และลักษณะการใช้ศัพท์

4.2 ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อ 9 เพื่อพิจารณาประเภทของหัวเรื่องกฤตภาค และลักษณะการใช้ศัพท์ที่บุคลากรฝ่ายข่าวเห็นว่าเหมาะสม ใช้ค่าสถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ยของร้อยละ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลปัญหาในการใช้กฤตภาค โดยกำหนดระดับค่าปัญหา ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดค่าเป็น	5
มาก	กำหนดค่าเป็น	4
ปานกลาง	กำหนดค่าเป็น	3
น้อย	กำหนดค่าเป็น	2
น้อยที่สุด	กำหนดค่าเป็น	1

ในการแปลความหมายข้อมูลนำหาค่าเฉลี่ยปัญหา ได้กำหนดเป็นระดับและแปลความหมาย ดังนี้

4.56 - 5.00	มากที่สุด
3.56 - 4.55	มาก
2.56 - 3.55	ปานกลาง
1.56 - 2.55	น้อย
1.00 - 1.55	น้อยที่สุด

สำหรับการนำเสนอข้อมูล จะเสนอในรูปของความเรียง และตารางในบทที่ 4